

«Հաստատված է»
**ՀՀ ոստիկանության կրթահամալիրի ակադեմիայի օպերատիվ-
 հետախուզական գործունեության և քրեագիտության
 ամբիոնի 30.08.2019 թ-ի նիստում, արձանագրություն թիվ 1
 ամբիոնի պետ՝ ոստիկանության գնդապետ** **Մ.Սեմերջյան**

ՀՀ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՀԱՄԱԼԻՐ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	Անչափահասների կողմից կատարվող իրավախախտումների պրոֆիլակտիկա
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ	
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	հեռակա ուսուցում
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Իրավագիտություն
ԱՄԲԻՈՆ	Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության և քրեագիտության ամբիոն E-mail: OHGKRIM@mail.ru
ՀԵՂԻՆԱԿ/ՆԵՐ	Ա.Սահակյան հեռ.093-19-19-83 E-mail: alexandersahakyan60@gmail.com
ՈՒՍՏԱՐԻ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	5-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ	Բակալավր

ԿՐԵԴԻՏՆԵՐ	3 (երեք)
ԴԱՍԱԺԱՄԵՐԻ ԲԱՇԽՈՒՄ ԵՎ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՀԵՏ ՏԱՐՎՈՂ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՁԵՎԵՐԸ	«Անչափահասների կողմից կատարվող իրավախախտումների պրոֆիլակտիկա» դասընթացի ընդհանուր ծավալը կազմում է 90 ժամ, որից 4 ժամ դասախոսություն, 4 ժամ գործնական, 74 ժամ ինքնուրույն աշխատանք, իսկ 4 ժամ դասախոսություն և 4 ժամ սեմինար դասավանդվել է 4-րդ կուրսի 2-րդ կիսամյակում: Ինքնուրույն աշխատանքի համար նախատեսված ժամերին սովորողը կատարում է գրականության ընթերցում և մշակում, վերլուծական, հետազոտական աշխատանք, դասախոսի հանձնարարությամբ կարող է գրել ռեֆերատներ և էսսեներ, պատրաստվում է հաջորդ դասին: Լսարանային դասերը կայանում են շաբաթը մեկ անգամ՝ 80 րոպե տևողությամբ: Դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի վերջում ստուգաթղթով:
ՄՈՒՏՔԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ	Դասընթացը կառուցվում է «Պետության և իրավունքի տեսություն», «Իրավապահ մարմիններ», «ՀՀ քրեական իրավունք», «ՀՀ վարչական իրավունք», «Մանկավարժությունը և հոգեբանությունը ոստիկանության աշխատակիցների գործունեության մեջ», «Ոստիկանության վարչական գործունեություն» դասընթացների իմացության վրա:
ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	«Անչափահասների կողմից կատարվող իրավախախտումների պրոֆիլակտիկա» դասընթացի շրջանակներում ուսումնասիրվում են ընտանեկան դատախազության անբարենպաստ պայմանները, երեխաների վրա բացասական ներգործություն ունեցող ծնողների և ընտանիքների հայտնաբերումը և նրանց նկատմամբ անցկացվող պրոֆիլակտիկ աշխատանքները, ոստիկանության մասնագիտացված ստորաբաժանումների ծառայողի հաղորդակցման հմտությունները երեխայի հետ, ընտանիքում բռնություն

		գործադրած անչափահասի հետ տարվող աշխատանքի առանձնահատկությունները, անչափահասների հետ հարցազրույց անցկացնելու առանձնահատկությունները:
ՆՊԱՏԱԿ		Դասընթացի նպատակն է սովորողներին հաղորդել գիտելիքներ ընտանեկան դաստիարակության անբարենպաստ պայմանները, երեխաների վրա բացասական ներգործություն ունեցող ծնողների և ընտանիքների հայտնաբերումը և նրանց նկատմամբ անցկացվող պրոֆիլակտիկ աշխատանքները, ոստիկանության մասնագիտացված ստորաբաժանումների ծառայողի հաղորդակցման հմտությունները երեխայի հետ, ընտանիքում բռնություն գործադրած անչափահասի հետ տարվող աշխատանքի առանձնահատկությունների վերաբերյալ:
ԽՆԴԻՐ/ՆԵՐ		Դասընթացի խնդիրներն են՝ 1. ներկայացնել իրավախախտ անչափահասների և երեխաների վրա բացասական ներգործություն ունեցող գործոնները, 2. ծանոթացնել ընտանեկան բռնությանը և դրա տեսակներին 3. ներկայացնել ընտանիքում բռնություն գործադրած անչափահասի հետ տարվող աշխատանքի առանձնահատկությունները, 4. ներկայացնել անչափահասների հետ հարցազրույց անցկացնելու առանձնահատկությունները:
ԿՐԹԱԿԱՆ ԵԼՔԱՅԻՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ		
Կարողանա՝		1. ներկայացնել իրավախախտ անչափահասների և երեխաների վրա բացասական ներգործություն ունեցող գործոնները, 2. ներկայացնել ընտանիքում բռնությունը և դրա տեսակները՝ ֆիզիկական, սեռական, հոգեբանական, տնտեսական և անտեսում, 3. ներկայացնել ընտանիքում բռնություն գործադրած անչափահասի հետ տարվող աշխատանքի առանձնահատկությունները, 4. ներկայացնել անչափահասների հետ հարցազրույց անցկացնելու առանձնահատկությունները:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
Հիմնական		1) ՀՀ Սահմանադրություն 2) ՀՀ օրենքը երեխայի իրավունքների մասին, 1996 3) ՀՀ ընտանեկան օրենսգիրք, 2004 4) ՀՀ քրեական օրենսգիրք, 2003 5) ՀՀ օրենքը ընտանիքում բռնության կանխարգելման, ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության և ընտանիքում համերաշխության վերականգման մասին, 2017 6) ՀՀ օրենքը առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների սոցիալական պաշտպանության մասին, 2002 7) ՀՀ օրենքը կրթության մասին 1999
Լրացուցիչ		1) «Անհետաձգելի միջամտության և պաշտպանական որոշումների համապատասխան պահանջների կատարման նկատմամբ հսկողություն իրականացնելու կարգը սահմանելու մասին» ՀՀ ոստիկանության պետի 17.07.2019թ. թիվ 14-Լ հրաման 2) «ՀՀ Կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանության տարածքային ստորաբաժանումների անչափահասների գործերով և ընտանիքում բռնության կանխարգելման բաժանմունքներում (խմբերում) ընտանիքում բռնություն գործադրած անձանց կանխարգելիչ հաշվառման վերցնելու

	կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ ոստիկանության պետի 17.07.2019թ. թիվ 15-Լ հրաման 3) «Ընտանիքում բռնության դեպքերի արձագանքման և բռնության ենթարկված անձանց հետ իրականացվող աշխատանքների արդյունավետության բարձրացման մասին» ՀՀ ոստիկանության պետի 17.07.2019թ. թիվ 16-Լ հրաման 4) «Ընտանիքում բռնություն գործադրած անձի նկատմամբ նախազգուշացման և անհետաձգելի միջամտության որոշումների ձևերը սահմանելու մասին» ՀՀ ոստիկանության պետի 17.07.2019թ. թիվ 17-Լ հրաման 5) «Ընտանիքում բռնության կրկնման կամ շարունակման անմիջականորեն սպառնացող վտանգի գնահատման չափորոշիչները հաստատելու մասին» ՀՀ ոստիկանության պետի 17.07.2019թ. թիվ 18-Լ հրաման 6) «ՀՀ ոստիկանության անչափահասների գործերով ծառայության դպրոցական տեսուչների գործառույթները հաստատելու և ՀՀ ոստիկանության պետի առաջին տեղակալի 2013 թվականի մայիսի 20-ի թիվ 1600-Ա հրամանը ուժը կորցրած ծանաչելու մասին» ՀՀ ոստ. պետի առաջին տեղակալի 04.04.2014թ-ի թիվ 1090-Ա հրաման: 7) «Անչափահասների գործերով տեսչությունների աշխատանքները կազմակերպելու ժամանակավոր հրահանգի հաստատման մասին» ՀՀ ՆԳ նախարարի 08.08.1996թ-ի թիվ 633 հրաման. 8) Հրահանգ-ուղեցույց անչափահասի վարքի նախնական ուսումնասիրման և գնահատման գործիքի կիրառման: Թումասյան Դ., Գասպարյան Ա., Խաչատրյան Ա. Երևան, Ասողիկ 2017: 9) Ընտանեկան բռնություն: Ձեռնարկ ոստիկանների համար: Կազմ.՝ Կարապետյան Ծ.: Երևան, 2015 10) Դուրյան Ն.: Անչափահասների արդարադատությունը ՀՀ-ում: Երևան, 2014: 11) Ձեռնարկ ՀՀ ոստիկանության անչափահասների գործերով աշխատակիցների համար: Կազմ.՝ Դուրյան Ն.: Երևան, 2005: 12) Երեխաների իրավունքներին առնչվող ՀՀ օրենքների և ՀՀ այլ իրավական ակտերի ժողովածու: Երևան, 2005:
--	--

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԸ ԵՎ ԿՇԻՌ									
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ	<table> <tr> <th>Գնահատման արդյունարար Միավոր</th><th>Գնահատականը տառանշումով</th></tr> <tr> <td></td><td>Ստուգված</td></tr> <tr> <td></td><td>Չստուգված</td></tr> <tr> <td></td><td>Չներկայացած</td></tr> </table>	Գնահատման արդյունարար Միավոր	Գնահատականը տառանշումով		Ստուգված		Չստուգված		Չներկայացած
Գնահատման արդյունարար Միավոր	Գնահատականը տառանշումով								
	Ստուգված								
	Չստուգված								
	Չներկայացած								
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐ / ՄԵԽԱՆԻԶՄՆԵՐ	Սովորողը դասընթացից կարող է հանդես բերել մինչև 100% (ստուգված) առաջադիմություն: Սովորողների գիտելիքները, ունակությունները և հմտությունները գնահատվում են «Գերազանց», «Լավ», «Բավարար» և «Անբավարար» կամ «Ստուգված» կամ «Չստուգված»: Սովորողների գիտելիքները գնահատվում են հետևյալ չափանիշներով՝ ա) «Գերազանց», եթե սովորողը խոր և հիմնավոր է յուրացրել ամբողջ ծրագրային նյութը, սպառիչ, հաջորդական, գրագետ ու տրամաբանորեն կառուցված է շարադրում այն, նյութը սերտորեն կապում է ոստիկանու-								

	թյան ծառայության խնդիրների հետ, չի դժվարանում պատասխանել, երբ ձևափոխվում է առաջադրանքը, ազատորեն լուծում է խնդիրներն ու կատարում գործնական առաջադրանքները, ճիշտ է հիմնավորում ընդունած որոշումները, ընդունակ է ինքնուրույն ընդհանրացնել և շարադրել նյութը՝ սխալներ թույլ չտալով: բ) «Լավ», եթե սովորողը հիմնավոր գիտի ծրագրային նյութը, գրագետ է և ըստ էության շարադրում է այն, հարցին պատասխանելիս թույլ չի տալիս էական անճշտություններ, կարողանում է ճիշտ կիրառել տեսական դրույթները, գործնական առաջադրանքները կատարելիս տիրապետում է անհրաժեշտ ունակությունների ու հմտությունների: գ) «Բավարար», եթե սովորողը յուրացրել է միայն հիմնական նյութը, բայց չգիտի դրա առանձին մանրամասները, թույլ է տալիս անճշտություններ, ոչ ճիշտ ձևակերպումներ, խախտում է ուսումնական նյութի շարադրման հաջորդականությունը և դժվարանում է կատարել գործնական առաջադրանքները: դ) «Անբավարար», եթե սովորողը չգիտի ծրագրային նյութի զգալի մասը, թույլ է տալիս էական սխալներ, չի կարողանում կատարել գործնական առաջադրանքներն ու լուծել խնդիրները:
ԱՅԼ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	
Ներկայություն	Դասապլանի որևէ փոփոխություն նախօրոք կտեղեկացվի սովորողին:
Գրավոր աշխատանքներին ներկայացվող պահանջներ	Սովորողի՝ դասերին ներկայությունը բխում է նրա իսկ շահերից, քանի որ ներկայությունը ենթադրում է ունկընդրում, մասնակցություն քննարկումներին, չհասկացված կամ վատ հասկացված խնդիրների պարզաբանում, ինքնուրույն և գործնական աշխատանքների հանձնում: Սովորողն այս դեպքում հնարավորություն է ունենում լսել ոչ միայն ծրագրային նյութը, այլև մասնակցել քննարկումներին, բանավեճերին, անել ինքնուրույն դատողություններ և հայտնել սեփական տեսակետը: Գրավոր աշխատանքների ժամանակ արգելվում է ծածկագրերից օգտվել: Ծածկագրի հայտնաբերման դեպքում աշխատանքը գնահատվում է զրո միավոր:
Ինքնուրույն և գործնական աշխատանքներ	Ինքնուրույն և գործնական աշխատանքները անհրաժեշտ է կատարել առանց կողմնակի միջամտության և հանձնել սահմանված ժամանակահատվածում: Ինքնուրույն աշխատանքում արգելվում է գրագողությունը: Այլոց մտքերը օգտագործելու դեպքում սովորողը պարտավոր է նշել աղբյուրը՝ ըստ ընդունված ակադեմիական ձևաչափի:

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԹԵՄԱՏԻԿ ՏՐՈՇՈՒՄ

Թեմա 3 Ընտանիքի դերը անչափահասների դաստիարակության գործում (2 ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Ընտանեկան դաստիարակությունը որպես միջոց՝ անչափահասների շրջանում իրավախախտումների կանխման գործում: 2. Ընտանեկան դաստիարակության անբարենպաստ պայմանները: 3. Երեխաների վրա բացասական ներգործություն ունեցող ծնողների և ընտանիքների հայտնաբերումը և նրանց նկատմամբ անցկացվող պրոֆիլակտիկ աշխատանքները:	Հարցեր 1-3 անցկացվում է դասախոսություն՝ սովորողների ուշադրությունը հրավիրելով խնդրահարույց հարցերի վրա: Հարցեր 1-4 ինքնուրույն աշխատանք: Սովորողները ծանոթանում են գրականությանը՝ տվյալ հարցերի վերաբերյալ ավելի խորը գիտելիքներ ձեռք բերելու համար:

Թեմա 4 Ընտանեկան բռնությունը և անչափահասը (2 ժամ դասախոսություն, 4 ժամ գործնական)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Ընտանիքում բռնության հասկացությունը, տեսակները և պաշտպանության միջոցները: 2. Ընտանիքում բռնություն գործադրած չափահաս անձի կանխարգելիչ հաշվառումը: 3. Ընտանիքում բռնություն գործադրած անչափահաս անձի կանխարգելիչ հաշվառումը: 4. Անչափահասների հետ հարցազրույց անցկացնելու ընդհանուր ուղենիշները: 5. Անչափահասի հետ հարցազրույցի ընթացքում վստահության մթնոլորտ ձևավորելու ընդհանուր ուղենիշները:	Հարցեր 1-4 անցկացվում է դասախոսություն՝ սովորողների ուշադրությունը հրավիրելով խնդրահարույց հարցերի վրա: Հարց 5 սովորողները խաղերի միջոցով ուսումնասիրում են հաղորդակցման հմտությունները:

«Անչափահասների կողմից կատարվող իրավախախտումների պրոֆիլակտիկա»
առարկայից

1. Անչափահասների գործերով արդարադատության հասկացությունը:
2. Անչափահասների գործերով արդարադատության սկզբունքները:
3. Անչափահասների արդարադատության իրավական գործիքները:
4. Անչափահաս իրավախախտի բնութագիրը:
5. Անչափահասների զարգացման տարիքային փուլերի առանձնահատկությունները:
6. Անչափահասների հոգեբանական առանձնահատկությունները:
7. Դեվիանտ (շեղվող) վարքի բնորոշումը, տարատեսակներն ու հոգեբանական առանձնահատկությունները:
8. ՀՀ ոստիկանության անչափահասների գործերով և ընտանիքում բռնության կանխարգելման ստորաբաժանի աշխատանքների նշանակությունը:
9. Ընդհանուր պրոֆիլակտիկ աշխատանքները:
10. Իրավախախտ անչափահասների հետ տարվող անհատական պրոֆիլակտիկ աշխատանքները:
11. Պրոֆիլակտիկ հաշվառումների հասկացությունը և խնդիրները:
12. Պրոֆիլակտիկ գործերի կազմումը, վարումը և դադարեցումը:
13. Պրոֆիլակտիկ քարտերի կազմումը, վարումը և դադարեցումը:
14. ՀՀ ոստիկանության անչափահասների գործերով և ընտանիքում բռնության կանխարգելման ստորաբաժանի դպրոցական տեսուչների պրոֆիլակտիկ աշխատանքի ընդհանուր խնդիրները:
15. ՀՀ ոստիկանության անչափահասների գործերով և ընտանիքում բռնության կանխարգելման ստորաբաժանի դպրոցական տեսուչների գործառության պարտականությունները:
16. Ընտանեկան դաստիարակությունը որպես միջոց՝ անչափահասների շրջանում իրավախախտումների կանխման գործում:
17. Ընտանեկան դաստիարակության անբարենպաստ պայմանները:
18. Անչափահասների կողմից կատարվող իրավախախտումների պատճառներն ու պայմանները:
19. Երեխաների վրա բացասական ներգործություն ունեցող ծնողների և ընտանիքների հայտնաբերումը և նրանց նկատմամբ անցկացվող կանխարգելիչ աշխատանքները:
20. Ընտանիքում բռնություն գործադրած անչափահասի հետ տարվող աշխատանքի առանձնահատկությունները:
21. Ընտանիքում բռնության հասկացությունը, տեսակները և պաշտպանության միջոցները:
22. Ընտանիքում բռնություն գործադրած չափահաս անձի կանխարգելիչ հաշվառումը:
23. Ընտանիքում բռնություն գործադրած անչափահաս անձի կանխարգելիչ հաշվառումը:
24. Կանխարգելիչ հաշվառումների հասկացությունը և խնդիրները:
25. Կանխարգելիչ քարտերի կազմումը, վարումը և դադարեցումը:
26. Անչափահասների հետ հարցազրույց անցկացնելու ընդհանուր ուղենիշները:
27. Անչափահասի հետ հարցազրույցի ընթացքում վստահության մթնոլորտ ձևավորելու ընդհանուր ուղենիշները: